

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

Punct. I. Infiniti definitio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

8 De formis, quæ per se ipsas creantur sentio non posse de potentia Dei absoluta educi, quia cum ab illis non possit separari creatio,eductio superaddita ex natura sua esset superflua, necessarium enim respiceret terminum, qui in quocumque casu æquè benè existeret illa deficiente. Hac ratione dixi non posse idem influere in se ipsum per secundam actionem, quia hæc essentialiter supponeret terminum independentem ab illa, & non posse actionem per se ipsam dependentem à principio ab eodem vel ab alio per aliam actionem superadditam dependere, quod contingeret si generatio terminaretur ad terminum, qui per se ipsum crearetur, quia ille terminus esset creatio, ad quem generatio terminaretur. Eadem ratione dicendum est non posse terminum per se ipsum genitum, per creationem superadditam à Deo produci.

9 Vltimò inquiri potest de formis, quæ possunt successive educi, & creari, an possint simul terminare actionem creatiuam, & eductiuam. Supponimus posse eandem entitatem duplicem actionem totalem terminare, quod iam probaui Controuersia 7. & in præsentî tantum est specialis dubitandi ratio ratione peculiaris oppositionis, quam habet creatio cum educatione propter diuersum modum respiciendi terminum. P. Soar. tom. i. in 3. part. disput. 14. sect. 1. *Vltima ergo*, ait repugnare idem accidens esse per se, & inherere, quod idem videtur esse ac creari & educi. Posse supernaturaliter eundem terminum educi, & creari per actiones distinctas plurimi recentiores docent, quibus subscribo, nulla est enim specialis ratio repugnantie inter educationem, & creationem, quam Deus vincere non possit, quod sic probo. Accidens esse independentem ex vi creationis nihil aliud est, quam actionem creatiuam non dependere à subiecto, quod proprius significaretur si diceretur accidens fieri independentem, ex quo faciendi modo fit accidens ex vi illius nullam trahere dependentiam, quod formaliter non dicit negationem absolutam dependentie in accidenti, sed negationem dependentie ortæ ex illa actione, seu per illam actionem non dependere. Similiter accidens esse dependens ex vi generationis dicit illam actionem esse dependentem, ex quo resultat accidens ipsum dependere à subiecto quatenus habet esse per talem actionem, ita ut si ex vi alijs actionis illud non habeat deficiente subiecto deficiat accidens, quia deficiet actio, ex vi cuius vnice existeret. Sed esse dependentem à subiecto hanc actionem eductiuam, & illam creatiuam terminatam ad eandem entitatem non esse dependentem, non opponuntur contradictoriè: ergo accidens esse eductum, & creatum contradictoriè non opponuntur. Rem confirmo, & illustro. Pone calorem productum adequatè ab igne & à Sole per duplicem actionem eductiuam, quam posse terminare supponimus in præsentî quaestione. Ex vi actionis procedentis à Sole calor recipit esse independentem ab igne, ita ut igne deficiente idem permanebit: ex vi actionis procedentis ab igne idem calor dependet ab igne per veram actionem, & dependentiam: ergo non repugnat idem accidens ex vi huius actionis esse independentem ab hac causa, & ex vi alijs ab eadem dependere. Sic fit in termino creato, & genito, ut ex vi creationis non dependeat à subiecto, sicuti calor, de quo dicebamus, ex vi actionis procedentis à Sole non dependebat ab igne, & ex vi generationis dependet à subiecto sicuti idem calor ex vi alijs actionis dependet ab igne.

10 Ex his solutio facilis est: ad fundamentum oppositæ sententiæ respondeo calorem eductum, & creatum esse dependentem, & independentem positiuè, quæ contradictoriè non opponuntur, sicuti non opponuntur, Christi esse extensum in Cælo, & inextensum in Eucharistia. Ad illud quod dicitur sequi terminum dependere, & non dependere negandum est sequi terminum non dependere, quia terminus, qui per vnam actionem dependet, etsi non dependeat per aliam, absolutè dependet, tantum dici potest terminum non dependere ex vi actionis creatiue seu non dependere ex vi huius actionis, ex quo non infertur absolutè non dependere, non enim valet consequentia à restricto ad non restrictum negatiuè. Neque idem sonat, terminus est independentem, ac terminus non dependet, quia terminum non dependere dicit absolutè non dependere ex vi alicuius actionis, ita ut neq; per hanc, neq; per illam actionem dependeat, negatio enim omnia distribuit terminum, vnde esse independentem, tantum dicit terminum ex vi alicuius

Fr anc. deQuindo, Philosoph. tom. 1.

actionis non dependere, siue per aliam dependeat, siue non dependeat, cum enim copula huius propositionis, terminus est independentem, non sit negata, sufficit hanc vel illam independentiam termino inesse, ut verificetur, etsi alias idem terminus dependentiam habeat.

CONTROVERSIA XIV.

De Infinito.

AGGREDIMVR materiam meâ quidem sententiâ difficillimam omnium, quas tota amplectitur Philosophia, existimo enim infiniti naturam longè explicatu difficiliorem esse continui compositione quam ingenui, acuti, doctique viri insuperabilem putarunt: tota enim illius difficultas disputationis hic nos premit, ea enim est, finitâ nostræ mentis acie infinitam molem euolui, quæ vix apprehensionem tangi potest, tantum abest vrinellectus illam metiri valeat. Nihilominus ne videar mancum reliquisse hoc opus, de Infinito disputo, cuius difficultates, etsi non penitus exhaurire præsumam, illas tamen explicare conabor.

PUNCTVM PRIMVM.

Infiniti definitio.

Primo Infinitum diuiditur, in Infinitum secundum essentiam, seu perfectionem, & in infinitum secundum accidens. Infinitum secundum essentiam est illud, quod includit summam perfectionem possibilem, ultra quam non potest maior alia excogitari: hoc infinitum constat non quantitate molis sed perfectionis, illa enim, quæ excellentiora sunt maiora vocamus, vide August. libr. 6. de Trinitate capit. 8. ait: *in his, quæ non mole magna sunt, hoc est maius esse, quod est melius esse.* Hæc infinitas tantum competit Deo, qui vnice habet perfectionem, supra quam non sit alia: quæcumque enim perfectio à Deo distincta inferior est perfectione Dei, & defectibilis, & depedens, in quibus magna imperfectionis mixtura reperitur. Infinitum secundum accidens triplex est: secundum extensionem, intensionem, & multitudinem. Secundum extensionem, erit quantitas infinitè extensa: secundum intensionem qualitas erit, cuius gradus eidem subiecto inherentes infiniti sunt: Infinitum secundum multitudinem erit multitudo ex infinitis vnitatibus coagmentata. Non est disputatio de infinito secundum essentiam, sed de infinito secundum accidens, cuius definitiones iam expendo.

Antiqui definebant infinitum: cuius nihil est extra: quos sequuti sunt Baconius in 1. distinct. 44. quæst. 1. art. 2. Durand. in 1. dist. 43. quæst. 2. & in 2. distinct. 1. q. 3. Aur. in 1. distinct. 44. quæst. vnica art. 1. part. 1. *S. est quæritur*, vbi probat in continuo non esse infinitas partes: *Quia infinita partes (inquit) sunt omnes partes, & infinita puncta sunt omnia puncta.* Definitionem hanc impugnat Philosophus 3. physic. text. 62. & 63. quia si intelligendum sit illud: cuius nihil est extra, pertinet ad id, quod infinitum dicitur, competit definitio omni toti perfecto, quod definiuit Arist. 5. Metaphysicæ capit. 16. per eadem verba: *totum perfectum est, cuius nihil est extra.* Si intelligatur illud cuius nihil est extra etiam pertinet ad aliud compositum, non rectè definitur infinitum, quia posito hic quodam infinito, posset aliud esse infinitum, imò alia infinita eiusdem rationis extra illud reperiri, potest enim Deus cuiusque multitudinî Angelorum etiam infinitæ, Angelum, & Angelum, infinitosque Angelos superaddere. Secundò eandem definitionem sic impugno: detur infinitum hominum vel Angelorum & ab illius multitudine remoueat Deus vnum indiuiduum, quæ remanent necessariò erunt infinita, quia si essent finita per additionem vnius vnitatis non possent fieri infinita: ergo illa multitudo esset infinita,

Bb 3 86

& extra illam esset aliquid videlicet illud individuum, quod Deus ex illa adimeret. Nec poterit dici illud individuum non posse adimi, quia posita infinita multitudine Angelorum Deus cognoscit hunc individuum Angelum, verbi gratia, Gabrielem distinctum realiter ab omnibus aliis: ergo cognoscit illos Angelos à Gabriele distinctos esse finitos, aut infinitos: non finitos, quia etiam si illis Gabriel adingeretur non constituerent multitudinem infinitam: ergo infinitos: ergo cognoscit multitudinem infinitam Angelorum distinctam ab aliquo Angelo in illa non incluso: ergo cognoscit extra illam multitudinem Angelorum esse aliquem Angelum: ergo non est de essentia infiniti ut extra illud nihil sit.

3 Doctissimi Magistri hanc infiniti definitionem sunt amplexati, qui negant infinitum adhuc possibile, seu rerum possibile, quos ego sic convenio. In sententia horum non datur infinitum adhuc possibile: ergo tenentur dicere conceptum explicatum, quem ipsi probant, non esse possibile, vel esse conceptum rei finitæ: non dicent esse conceptum rei finitæ, aliis vanè diceretur infiniti definitio: ergo tenentur dicere esse conceptum rei chimericæ. Tunc sic inquiri an conceptus significatus per vulgarem definitionem ab Aristotele traditam, quam postea exponam, sit rei possibilis, vel impossibilis: si rei impossibilis, & chimericæ: ergo utraque definitio ad chimeram terminatur, cur ergo potius suam definitionem, quam Aristotelicam probant, cum utraque ad chimeram terminetur. Si dicant definitionem formalem ab Aristotele traditam terminari ad obiectum possibile, & in se non repugnans, iam admittunt conceptum illum, quem tota Schola infinitum appellat, & quem ipsi latè impugnant: ergo admittunt infinitum. Neque dicere possunt illud, cuius semper est ultra aliquid accipiendum, esse non repugnans, finitum tamen, quia omnia argumenta quibus utuntur ad hanc definitionem reiiciendam, ostendunt ut probent illius obiectum esse repugnans, & fore finitum, & infinitum, quod etiam opponunt contra obiectum definitionis, quam tradunt, quod similem repugnantiam habere dicunt: ergo omnia, quæ in nostram definitionem accumulunt, in suam aggerant: ergo eandem aleam apud ipsos utraque definitio subire debet. Conceptum obiectuum illius definitionis cuius semper est ultra accipiendum, fore infinitum, si in se repugnantiam non involuat, & rem finitam, & infinitam, non dicat, certum est quia omne ens reale finitum partes habet finitas, quæ ita accipi possunt, ut ad ultimam perveniantur, & alia non restet accipienda, potest enim illarum una ultima assignari, ultra quam non sit alia. Debent ergo, qui docent infinitum adhuc possibile chimericum esse, nullam sibi propriam definitionem fingere, neque aliquam approbare, sed ostendere conceptus obiectivos significatos per definitiones ab aliis traditas esse conceptus repugnantes, & fictitios, vel esse conceptus rei finitæ & limitatæ: quocumque enim ex his probent, rectè convincent non dari infinitum: quo si ipsi illius definitionem constituent, gratia illis habenda non sunt, si infinitum efficaciter impugnaverint, facile enim cuique erit infinitum ita construere ut nulla opera ab ipso destrui possit.

4 Secundò arguo contra hos recentiores. Affirmant infinitum esse cuius nihil est extra: ergo saltem tota collectio rerum possibile erit infinita. Probo consequentiam: extra totam illam collectionem nihil est: ergo illi convenit infiniti definitio, quam ipsi probant: ergo est infinita, ergo non rectè componunt esse bonam definitionem infiniti cuius nihil est extra, & non dari infinitum adhuc rerum possibile. Respondent ultra collectionem finitam rerum, verbi gratia, Angelorum possibile non repugnare alium Angelum ex eo quod illa collectio ex se non sit componibilis cum alio Angelo, vel quia ipsa repugnat accretioni alijs Angelis, sed quia non est Angelus alius, qui possit collectioni ex se augmenti capaci superaddi, infinito autem esse repugnare aliam entitatem, quæ posset superaddi, ita ut præcisè ex eo quod hac Angelorum collectio esset infinita, illi repugnaret alium Angelum superaddi, & aliquid illius generis esse extra illam, quod non habet tota collectio Angelorum possibile, quæ de facto existit, ac proinde infinita non est. Doctrinam huius solutionis falsam esse probabo Punct. 5. ubi ostendam, posse collectioni infinitæ aliquid superaddi, & non infinitæ collectioni repugnare augmentum eo ipso quod sit

infinita. Sed esto, non repugnet ratione totius collectionis Angelorum, quæ de facto existit, alium Angelum superaddi, sed quia in se repugnat alius Angelus superaddens, ex quocumque capite oriatur repugnatio de facto repugnat dari alium Angelum extra hanc collectionem: ergo non est aliquid ultra accipiendum extra hanc collectionem: ergo huic collectioni convenit definitio infiniti: ergo est infinita.

Tenenda est definitio tradita ab Aristotele, cuius semper est ultra accipere, id est, cuius partes accipienti semper aliæ & aliæ in infinitum restant accipiendæ. Quod intelligendum est ut intra ipsum infinitum, ea sit partium multitudo, ut quantumvis ex illis successivè sumantur semper aliæ restent accipiendæ quia possint successivè exhausti incipiendo ab una, quæ dicatur prima, & desinendo in alia quæ ultima dicatur. Ex hac definitione deduxit Aristoteles, text. 65. & 66. infinitum potius habere rationem partis, quam totius, quod intelligendum est respectu nostri, quia si ab illo per partes incipiamus accipere semper quidquid accipimus habemus habere rationem partis, quod cum aliis comparibus, quæ restant accipiendæ totum infinitum componunt. Quando verò partes totius finiti accipimus, tandem ad ultimam pervenimus, quæ accepta totum finitum comprehendimus, quod respectu totius infiniti præstare non possumus. Eadem ratione dixit Philosophus infinitum non esse totum actu, sed potentia, quod similiter respectu nostri intelligendum est, cum enim illius partes accipimus modo explicato nunquam totum apprehendimus, sed partes, quibus aliæ, & aliæ respectu nostri successivè accipientium superadduntur, quin aliquando superaddantur omnes illæ, quæ totum infinitum actuale constituent.

PUNCTUM II.

Quid intersit inter infinitum categorematicum & syncategorematicum.

Celebris est divisio infiniti in categorematicum, & syncategorematicum, cuius membra diuidentia non omnibus nota, licet nulli non familiaria sint. In primis in eo differunt hæc infinita, quod infinitum categorematicum componitur ex entitatibus actu existentibus, quæ infinitum actu existens secundum se totum constituunt: infinitum verò syncategorematicum dicitur entitates existentes permixtas entitatibus possibilebus, itaque dicit aliquas entitates existentes, alias verò possibilebus. Entitates existentes, quas includit infinitum syncategorematicum terminum possunt habere, non tamen terminum determinatum ultra quem augeri non possunt, quia eo ipso quod datur infinitum syncategorematicum ex entitatibus existentibus, & possibilebus constitutum, entitates existentes licet terminum habeant semper possunt illum excedere, & magis ac magis augeri. Exempli gratia, numerus terminum habet, eo enim ipso, quod sit numerus, debet habere terminum, & aliquam habere unitatem, quæ sit ultima, non tamen est aliquis terminus, quo ita circumscrubatur, ut non possit alius habere, quo magis illius producatur extensio, quantumvis enim millia miliaria millionum annumeres, nihil prohibet toti huic multitudini aliquem terminum superaddere, ita ut dicat multitudo unam unitatem supra millia miliaria millionum. Itaque entitates existentes infiniti syncategorematici semper possunt augeri, semper tamen in quocumque augmento aliquem terminum habebunt, quo multitudo finita circumscrubatur. Ratio est manifesta, quocumque additur illi infinito, si adhuc syncategorematicum remanet, adduntur unitates finitæ, sed unitates finitæ coniunctæ alijs finitis unitatibus non possunt multitudinem infinitam componere: ergo infinitum syncategorematicum semper dicit multitudinem finitam entitatum existentium: differentiam hanc inter infinitum categorematicum, & syncategorematicum assignant ex Aristot. 3. Physic. text. 33. & 34. Doctores omnes qui de hac re disputant.

Si naturam termini indeterminati quem habere diximus entitates existentes, ex quibus infinitum syncategorematicum componitur percalleas, optime noueris aliud esse rem posse in infinitum crescere, aliud rem posse esse infinitam